

A csehek a 11-ik század óta ismeretesek Magyarországon, és Nagy Lajos alatt, a 13-ik században már azok reformjairól is volt szó.

Horváth Mihálynak „Az ipar és kereskedelem története Magyarországon a középkorban” című művében sok érdekesség adható találkozik az ügyre vonatkozólag. Innen tudjuk, miszerint 1376-ban Lajosnak azon parancsára, hogy az erdélyi szász czéh-intézetek megjavíttassanak, a szász közönség előjárói s a hét szék követi, az erdélyi püspök és egy királyi biztos elnökölte alatt összegyűlve, következő czéh-szabályokat alkották: „Minden czéh évente tartozik kebeléből két czéh-mestert választani, kik eskü által köteleztessék a művek eladásában az ország, vagy város rendelt igaz mértékkel való élés fontartására ügyelni és azt sürgetni; igazságtalanság cseheinkben semmi tekintetből sem türendők s büntetlenül nem hagyandó. Köteltségük tétetik továbbá a cseheknek évente kétszer az ugynevezett kántorbőjtök táján összehívni s a czéh-szerketnek metalan mutatkozó hiányait és hibáit észlezerleg megvizsgálni. A ki a szász közönség kereskedésében részt venni akar, tartozik a csehek valamelyikébe beállni, meghatározott díjt letenni és a czéh-szabályoknak magát alávetni. Csak ezen feltételek mellett legyen szabad a czéhbeli tagoknak műveiket mind a piacra, mind a házáll áruba bocsátani, annyi legényt és inast fogadni, mennyit mesterségük üzésére szükségesnek látnak. — Egyuttal egyenlő több mesterséget tíz márká bírság terhe alatt senki se bátorodjék üzni. Azon czéh pedig, mely kebelében más szabályokat alkotni vagy meghatározottaknál magának több jogot elsajátítani, vagy valakinek a czéh-egyesületbe felvételét elcségségen okon kívül megtagadni merészkedik: husz ezüst márká bírság alá vetessék.”

Könnny belátnunk az ily szabályok káros voltát. Egyes iparczikkék árai magára folesigáztattak a nem czéhbeli mesterek (ugynevezett kontárok) üldözötték, egyes mesterségek határait körülárkolták, az inas, a legény vándorlási ideje meghatározottat, a remeklések sokasága tétették és oly visszaélések halmozta torlódtok föl, melyek élelnek követelték már akkor is az iparszabadság életbelétnetését.

De menjünk tovább, az 1444, 1446 és 1482. évi czéh-szabályokban a következőket találjuk:

„A czéhből kizárattott s mesteri jogait elveszté: ki mestertársának segédét elcsábítá; ki a legényeivel közös házra dolgozott; ki a munkáber fölötti tanácskozások legényeinek fölföldözte. A vándor-legény tartozott magát a czéh-mesternél minden városban, ha csak kereszttulazott is, bejelenteni és ez intézte el, hól nyuzend munkát vagy szállást. A mesteri jogot megnyerni akaró valamely remekmú által tartozott ügyességét bebizonyítani s azonkívül a czéhbeli tagokat megvédelmezni. ... A kontárok a városból kiltittak s a lakosoknak nyilvánosan meghagyattott, hogy ilyenek által semmit se készítsenek. Egy mesternek sem volt szabad készítményeit egýebkö, mint a nyilvános vásárok idején, áruba bocsátani. Egy polgárnak sem volt szabad a megrendelt munkát alaptalan okon valamely mestertől elvenni s egy másiknak adni; azon mester, ki így munkát vállalt, elveszté mesteri jogait stb.

Mint mondk, az áruczikkék árai oly magára lettek folesigáztva, hogy a hatóságok indíttatva érezék magukat ezek ellen tiltakozni. 1629-ben Mátyás király ezekre vonatkozólag a következő érdekes határozatot hozta:

„... mikoron láttuk és észönkben vöttük volna azt nyilván, hogy az Mesteres mives emberek, söt minden rendek az ö sorsukkal és állapöttyökkel, illendő nyereségekkel meg nem élgednek, a közönséges társaságnak napi foglalkozására és nyilván való kárára újabb-újabb módot és regulát hozván be, kik az ö mesterséget csak merrő kereskedésnek fordítána, ily mives azon igyekeznek, mentöl fellyebb nyereségnek öröüljön áru eladásánál; tezerett az minekünk, hogy ebben módnélkül való szeretlen nagy abusust találnok, a régi keresztien

usust pedigh helyre állatnók. ... Igi végez- ténk is limitálnok.” (Folyt. köv.)

Budapest, nov. 29.

Tisztelt szerkesztö ur! A „budapesti ügyvédjelölte és joggyakornokok egyete” által f. hó 29-én az ügyvédegylet helyiségeiben tartott nyilvános vita-verseny fényesen sikerült. A körülbél mintegy 60-80 számmal megjelent ügyvédjelölt és joggyakornok közül négyen vállalkoztak a Lenthe Gusztáv mint közbudó által előadott vádbeszéd ellenében védbeszéd tartására, kik közül, amár mindnyájan beszülettel igyekeztek megfelelni feladatoknak, söt egýiknek előadást viharos déjjennel jutalmazta is a nagyszámú elgyegyült közönség, a Kozma Sándor kir. főügyész, Funták Sándor és dr. Siegmund Vilmos ügyvéd urakból álló bíráló bizottság a jutalmul kitözött 2 db aranyat Vargay Ferenc ügyvéd-jelöltnök ítélte oda.

Debreczeni színház.

** Hetfön nov. 30-án adatott „A kedves nagybács” bohózat 4. felv. Irtá Kneisel. Magyarosítottá Mátrai Béla. E mű első előadása alkalmával megjegyztük fötölag, hogy az, bonyolalmakkal telt s comicus helyzetekben gazdag szerzemény s mindenesetre olyan mű, mely sok derült pillanatot szerez azok részére, kik a színházért azért keresik meg, hogy mulassanak, nem pedig nemesen élvezzenek. Mulatni, az igaz lehet eléggé „a kedves nagybács”, de csak ugyhá a kritikus szemüvegét elődjük s az egyszerű „nyárszolgát” szemlével nézzük a színpadon elkövetett bohóságokat.

Mert e darab egészben véve olyan, mint egy nagyra feljutt hójag, melyet könnyen elpuhkanthatsz, az, ki annak conceptióját elemezni akarja.

Logikai következtetésnek, pszichologiai indokolásnak e darabban híre hamva sincs. A bonyolat erőszakkal van összefonva, a jellemény nem ugyan üstökéni ránczálják elö, — mint inkább toszittatik; a kifejlésnél pedig nem az események „megérése” a szabályok, hanem a szerző szeszélye, mert ilyen modorban, ahogy ennek a műnek szövövénye alkottattott, — akár 6 felvonáson keresztül vihette volna szerző izetlenségét. Önkénytelenül eszembe jut itt egy találos mese, mely így szöli: „hány macskakarf érne fel az égig?” — Felelet: „egy, de igen hosszú.” Alkalmazni lehet e kérdést a jelen műre is, mondván: hány felvonás lehetne a „kedves nagybácsból.” Felelet: „egy, de igen hosszú!” Igen is egy; mert abban egy felvonás folytatása a másiknak; a melyik szent helybe megrekednek a szereplő személyek a függöny leesésekor, midön a függöny ismét felmegy: azon módon látjuk öket. Szöval, itt a helyzetek, bonyolatok mondvá készülték, minden szabály és természetes következtetés nélkül; ugy, amint csak a legkirívóbb módon lehet a neveltséget feltüntetni s a burleszket megtesztiteni. De azért nevetni lehet eleget s a ki mint már fentebb emittitük mulatni és nem élvezni, vagyis a ki habközt akar izelni, és nem ludmájápostómra éhezik, mely valamely rágósabb eledel — az eléri célját, ha a „kedves nagybács” megnézi.

Az előadás elég jól sikerült Szakál Róza, Együd, Horváth, Lenkei, Rónai Mari mind kiváltak s a gyérszámú közönség egýzer ki is taposolta mindnyájukat.

HELYI HIREK.

** A nöegyleti árvaház javára rendezett sorsjáték ma d. u. ment vége a városháza nagytanács-termében nagy számú közönség jelenléte mellett. Az eredményt, — mitűnt részint azt lapunk szüktere, részint az idő előrehaladottsága miatt mai számunk nem hozhatja — holnap emlékeznök meg bővebben.

— A nöegyleti ezüst sorsjáték nyere-ménytárgyait ma este volt alkalmunk a városháza nagytanács-terme mellett szobájában kiállítva megsemlélni. Mondhatjuk remek, izlés- teljes nyere-ménytárgyak azok egýtöl egýig, s előre is gratulálunk a szerencés nyere- röknek.

— A gazdasági felsőbb tanintézet hallgatói már megválasztották bálbizottságukat; a bizottság elnöke Török Gábor tanársegéd lett, a tagok nevet későbbben közölni fogjuk. most csak annyit emittitük, hogy a gazdasázból az idén is fényes igyekezik lenni s a farsangban legelső lesz mert ugy hallottuk, hogy jan. 16-ára van tervezve.

** Tövedések vigjátéka. Nem Shakes-peare ily című vigjátékáról szölnök itt, hanem azon mulatságos confusióról, mely közelebb történt városunkban s melyet igen érdekesnek vélnök átadni a nyilvánosságnak. Az eszt ez. A városunkban eléggé ismert francia festész M. egy este felkéri G. fényképész két levél- nek postára leendő feladására; egýik ajánlott volt. Másnap reggel M. behívja cselédét s kérdi tölle: „Tudja-e hol lakik G. fotograf?” — „Tudom” felel a leány s erre a következő tartalmu francziául fogalmazott levelet adja át neki gazdjá: „Vétesse meg számomra az „Ueber Land und Meer” 3-ik füzetét a könyvkeres- kedésben. Egyuttal ne feledkezzék meg leveleim- röl, stb.” A mint a cseléd elindult a levelel, elfeledte, hogy hova kell azt vinnie. Graf, graf, s fogja magát elviszi a telegraphhoz? A távir- dás kezébe veszi az iratot s azt elolvásván, németül ezt írja reá: „Kérem tessék a czímet s a czímzett lakhelyét feljegyezni;” minek megtörtétnél a cselédet visszaküldi. Ki is haza- érve átnyújtja gazdjának az üzenettel ellátott papírlapot. M. ur csudálkozva olvassa le azt a néhány szót, elgondolkozik, azt híven, hogy a G.-nek már előbb átadott két levél czímzete tudakoltatik. Majd képzelt hibáját helyreho- zandó — leül és ír: „A két levél Budapestre van czímzve.” Az ezen felvilágosítással kipötlő levél, ujlag a cseléd kezei közé jut s a leány utra bocsátatván — az, mely egýene- sen ismét a távirába; ott a felvilágosítás még nagyobb érthetlenséget eredményezett, s a hivatalnok ily kétséges helyzetében, a pénz- társaság fordult; a ki előtt épen oly homá- lyosnak tűnt fel a képzelt távirat. Fogja tehát a már több rendbeli ukázsal elhalmozott papírt s e szavakat írja fel reá: „A czím nélküli de- pescht lehetetlen felvenni; — több correctés- get körnök.” Megy a cseléd haza s a sok hasz- talan járás-kelés nem kis bosszuságra ingerli. M. ur előtt most vált szét a fátyol, most kez- dett tisztán látni, hisz ez a bamba leány leve- lel nem a photographhoz, hanem a telegraph- hoz ment. Sok idejébe került, míg cselédjével megértethette tövedését. Utak indította tehát ismét a leányt s a sok irka-firkálva tett levél elövegére G. fotograf kézeibe jutott G. olvassa a sok karczot s elövegére megtalálva az „Ueber Land und Meer”-re vonatkozó üzenetet, elkezd monologizálni: „Vétessem meg a füzetet! Én bizony nem vétetem — hanem inkább odaköl- esönzöm” s erre átadja a kérdéses füzetet a leánynak, ki 3 hatost nyujt át neki érte. G. megbosszankodik a pénz láttára: „Lelkem maga eltévedt. A könyvkereskedésben adják pénzért a könyvet, én csak szíveségből adhatom azt. Ha magát pénzzel eresztették utra — ugy menjen a könyvárhoz,” s visszavette a füze- tet. Megy a leány ismét bizonytalan utjára; arczán a harag már félreismerhetetlen voná- sokban telepedett le. Betámit utövegére a könyv- kereskedésbe s átadja az ott levő segédnek a végzetes levelet. A segéd kinyilatkoztatja, hogy itt könyvet nem vesznek, hanem eladnak. A leány tehát ismét eredménytelenül ment haza, hól a türelmetlen festész a confusio ily sokféle előadást szölnök összebonolyitva látván, vette kalapját, pölcáját s maga oldotta meg elövegére azt a göböt, melyet cselédje egy egész félnapnál át kötözgeett össez.

— Góressy Kálmá. tanár felolvasásai Shakespeare drámái föl napról-napra nagyobb közönséget vonzanak a főiskolába. A tegnapi előadáson már nem volt elég ülöhelyea közön-

ségnek, hogy többben állva hallgatták végig a felolvasó fejtegetéseit a Makranczos hölgy és Romeo és Julia felett. Géressy tanár ur előadási modora néhány percnyi megszokás után jó benyomást tesz a hallgatóra. — Kife- jezései erőteljesek, velösek, gyakran csaknem Shakespeare emelkedettségével bírnak. A jövő előadásán Romeo és Julia felett folytatja az értekezést. Megemittitük itt még, hogy tegnap 48 hölgy volt jelen s midön gr. Bethlen Mikó Róza, gr. Kornisné és Gräfiné urölgyekkel megjelent, a hallgatóság öket éjjenzéssel fog- adta, valamint az előadás végeztével a felol- vasást is megéjjenzete.

— Beküldetett. Hogy a „Debreczen” ud- dondázza, az ö szokott nyers modorában, vála- szával megüstizelend, arra „pappenheimi” is- meretsegemmel fogva elvalék készülvé; de hogy alólírottat, ki egy tisztes református egyháztag által már hónapok előtt beíratam magamat rendestagnak a ref. egyház közsébe, még oly hitvány gyanúsításokkal is illesen, mintha egy ártatlan keresztelési eset folytán, beteges agyában termert, fögondokságra vagy fényes állásra” törekedném, ezt mégsem mertem volna róla feltenni. Valóban bámulom az illető urnak bátorságát s egýik csodálom nagyszerü logici deductiót! Külömben biztosítom öt, hogy azon téren, melyen ö annyit babért szerez magának, követni nem fogom, mert ehöz kedvem és időm nincsen. — Tolerantia.

Legujabb.

— A nöegyleti ezüst sorsjátékon, mely- nek húszma ma esteli 6 óra ment végebe.

Az 1-ső nyereményt 500 frt értékü ezüst kávéservecet nyerte a 6-ik sorozat 49-ik száma.
A 2-ik nyereményt 250 frt értékü háromág ezüst gyertyatartó 2-ik sorozat 57-ik száma.
A 3-ik nyereményt 100 frt értékü gyümölcs-tartót ezüst állvány- nyal 2-ik sorozat 49-ik száma.
A 4-ik nyereményt, 100 frt értékü ezüst pohár tartót 10. sorozat 60. száma.
Az 5-ik nyereményt 100 frt. értékü tojás készlet 6 személyre nyer- te a 28. sorozat 81. száma.
A teljes nyeremény-sorozatot holnap számunkban adjuk.

CSARNOK.

„Élet és halálra.”

— Francia párbaj-történetek. — III.

Richelieu bibornok egýike volt Páris legnagyobb don Juanjainak; kinek e tulajdonsága mellett még az a „szereletem- löző szokása is volt, szerelmi leveleit ís titkára által íratni és azokat expedáltatni. És ezt oly non-chalance-val tette, mint a hogy tette ma Zsuzsikának, Mariskának szerelmet esküdni, hogy holnap aztán Esztikét halmozza el kegyeivel.

Ez Richelieuval rendes életmód volt. Tudta ezt egész Páris, frankhon összes lakossága és a — fél világ. Igy történt aztán egýzer, hogy egy idő- ben Nesle marquis-nök és Polignac gróf- nökök udvarolt „élet és halálra” — folytatott velök egy „gyengéd” szerelmi viszonyt. Mindegyike e „kitünt etett” hölgyeknek szentül hitte, hogy csupán ö a szerencés, a nagy és hatalmas Richelieu szerelmet bírhatni! — És ez mossieur et mesdames — akkoriban nem volt ám csekély dolog! Richelieu, frank- hon legelső emberét; annak kormányzóját lábai előtt szerelimeret esdekelve láthatni!! E gondolat volt talán, mely minden nót, ki vele szerelmi viszonya bonyolult, zavart meg, tett rabzolgájává.

Egy reggelen Richelieu bibornok egész kényelmesen út termében reggelije mellett;

csemetésére titkárja jött be, magával hozva egy csomó hivatalos, ugyszintén két, rózsapiros envelope-ba burkolt, szerelmi levelet.

Richelieu félre taszította a diplomaiat küldeményeket, s megparancsolta titkárjának, hogy mindenekelőtt a két „sokat ígéro” magán levelet bontsa fel s olvassa fenhangon.

A bibornok titkárja a parancsot teljesi- tendő, föltörte a levelekét és azokat hangosan kezdte olvasni.

A levelek a következőket tartalmazták: „Kedves barátom! Már három napja, hogy nem láttam! — Egész lényem elveszti becset, ha nem leszek oly szerencsés, önel minél előbb egy pár bí- zalmas szót szólhatni. — Örökre az öné, Ne sle marquis.”

A bibornok meglegedetten mosolygott és inte titkárjának, hogy a másikat olvassa. Ez így hangzott: „Kedves barátom! A vágy majdnem megöl... Komor ál- maim voltak... Mikor fogom önt láthatni?... Örökön tartó hü szerelemmel, az ön hü Polignac grófnője.”

Richelieu ismét mosolygott; bort töltött poharába, mintha mondani akarta volna: „Már erre iszom egyet!”

Pár pillanatnyi gondolkodás után kérdé titkárját: — Hány óra? — Tizenegy, eminentia. — Van valami sürgös teendök ma dél- után! — Nincs, eminentia! — Jó. — Parancsol valamit eminentiád? — Igen. — Legálázatosabban állók szölgálatára. — Üljön íróasztalhoz, és írjon e két nőnek, hogy nyári lakomban elváróm öket. — Egy és ugyanazon időben? — kérdé a titkár kissé mosolyogva. — Dehogy! — Hanem? — Az egýiket pont két órára, a másikat pedig pont 5 órára rendelje hozzám. — Ertem eminentia! Hanem a titkár mégsem érte, mert meglehet malitából, vagy akaratlanul azt a nagy bakot lötte, hogy mind a két nót „pont” 2 órára rendelje Richelieu nyári lakába. A bibornok nem kevésbé volt meglepetve, midön e két nő majdnem egýzerre jelent meg szöbjájában.

Egy néma jelenet fejlődött ki, a mely talán legkínosabb volt Richelieu életében. — Másnap Polignac grófnő egy kihi- vást küldött vetélytársnője Nesle marquis- nöhöz.

A marquisnö késznek nyilatkozott, a ki- hívást elfogadni, hogy merész vetélytársnője elé álljon.

A választott fegyvernem a pisztoly volt, — az összatálakozási hely a nélkülözhetlen bouloznoi erdőeske. Mindkét fél a legpontosabban jelent meg a kitözött helyen.

A gyilkoló fegyverek gyorsan megvizsgál- tattak: a distantia hamarosan kimérve. — Lőjjön! — mondá Polignac grófnő ele- lenfeléhez — de figyelmeztetem, hogy lövése ne hogy hibázzék, mert én részemről biztosan fogok cselözni!

Nesle marquisnö cselözött és lött; s szom- szédos fáról „halálra” lött ág csörtetve hullott alá a földre. — A harag reszketéggé tevő kezem! — mondá a marquisnö haragosan. — Nesle tehát most én reám került a sor — felelt Polignac asszony. Erre cselözött és lött.

Lövése talált, a mennyiben a marquisnö bal fölé a gölyó kissé meghorszólá — szölvél. — „Je suis blessée!” — nyögé fájdalmasan és egýfelé fordított szemekkel Nesle marquisnö — „Madame, je pardonne.”

Felölös szerkesztö: Szabó Antal. Fömunkatás: Hamar László.

H I R D E T É S E K

Hirdetés.
Alölírott nál saját erdőiböl házhöz szállított
varga fának öle
11 frt 50 krjával kapható; megrendelések elfogadtnak Fülöp Ignáz urnál pástiköz 1568. sz. a. ahol egýzersmind a fa kitűnő minősége is megtekinthető.

Bernáth István.
113. 6-6.

Örlési ajánlat.
Az újonnan berendezett és kelölög felszerelt
postakerti mőmalomban
simaörlés, darálás és köleskása készítés, a legölösbb díjak, mint vámra is, pontos szölgálat mellett felvállaltatik, bővebb értesítés kapható **Gaszner Károly** fészkereskedésében, Debreczenben ezelegédutezán.
110. 5-6.

DIVATOS RUHA KELMEK
legszöbb kiállításban minden színben
35 krtól kezdve.
Női ruha posztók, flanellek, Pervienek, választékos színekben
1.20 krtól kezdve.
Schottis Plaid, "Cords", "Rips", "Wolour",
JAKAB, HELLER és LIPPMANN
főpiacz Dragota-ház
ajánlja a nagyérdemű közönségnek a töl idényre
dus raktárát,
melynek jelesebb czikköit elszörlöja, u. m.
Paulen szövetek
15 krtól kezdve.
Téli kis és nagy posztó kendök, PLAIDEK, beszöv. francz. schawlok Beduinok, fekete Cashmir kendök selyem rojtjal, legjobb minőségben.
abroszok, törülközők és vászon-szövedök.
Ágyterítök, szövet és muszelin kanavász.lepedő-vászón 1/2 és 1/4, derékalkak és butorszövetek,
Gradli, szines és fehér csipke függönyök.
Kész fehérmittiek urak és nők részére.
Bélnemittiek mindenféle szabászathoz legölösbb árban.
Vidéki megrendelések kívánat szerint legjobbán és gyorsan eszközöltnök.
109.

Hirdetmény.
Az 1875-ik évi közöltségvetés elkészittetvén, miután az mind a városi nagybizottság által, mind tanácsilag megvizsgálatott és jóváhagyott, s a törvény értelmében 15 napi közzemlére a városház kistanács-termében kitétetett, s ott minden adó-fizető lakosa a városnak megtekintheti, s reá, vagy ellene észrevételeket tehet.

Kelt Debreczenben, 1874. nov. 27-kén.
119 2-2
A városi tanács.

Hirdetmény.
A savóskuti faraktárba 52 csomó tuskó-forgács egy öl göröcsfa és 4 öl karámkaró f. év decz. hó 4-kén azaz pénteken reggel 9 órakor a helyszínen árverésen el fog adni, a mikorra a venni szándékozók megjelölni kértnek.
Kelt Debreczen, 1874. nov. 29.
120 2-2
Csáky Gergely.
Tanácsnok.

Arverési hirdetés.

Alulírt kiküldött végrehajtó a polg. tk. rdt. 403. §-a értelmében ezennel közhírré teszi: hogy a debreczeni kir. járásbírság 13133. számú végzése által Guthman Mór ellen, Klein Adolf részére 1700 frt követelés vétett elrendelt biztosítási végrehajtás folytán bírölág lefoglalt, s 2065 frtra. becsült szöbabe- li butorokból álló ingóságok nyilvános árve- res utján eladandók, minek a helyszínen, vagyis alperesnek Széchenyi utcai levő lakásán leendő eszkölzölésre 1874. évi decz. hó 14-ik napjának délelötti 9 órája kitözített, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzzéssel meg- hivtnak, hogy az érdeklött ingóságok ember ár- verésen, a polg. tk. rdt. 406. §-a szerint, szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak.
Kelt Debreczen, 1874. évi nov. hó 26-ik napján.

Váradí Imre.
kiküldött bírösági végrehajtó,
121 1-3

Faeladás.
Az ungvári m. kir. bizományos fa-üzletben 3-féle bükk tűzifa, jó száraz, és pedig:
4' hosszu 14 frt,
3' " osztatlan 13 " "
3' " oszott 11 " 50 kr,
az 1-ső asztalos társulat helyisége mel- lett kapható.
Bikkfászné mázs. 1 frt 60 kr.
Összeaprözött fa mind a három osztályból kapható.
117 3-3.
Pollácsek Lipót.